

عنوان مقاله:

تحولات کواترنری، ضرورت مدیریت به هم پیوسته آب و خاک در حوضه رود قزل اوزن

محل انتشار:

دومین کنفرانس ملی پژوهش های کاربردی منابع آب ایران (سال: 1390)

تعداد صفحات اصل مقاله: 7

نویسنده:

منیژه قهرودی تالی - دانشیار گروه جغرافیای طبیعی، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی

خلاصه مقاله:

قزل اوزن یکی از رودهای مهم و بزرگ ایران است که از شمال باختری سندج، دهستان مارال (استان کردستان) با نام چم هانه گلان سرچشمه می گیرد و پس از حدود 10 کیلومتر و مخلوط شدن با چندین رودخانه با نام قزل اوزن جاری می شود و دریاچه سفید رود به رودخانه شاهرود می پیوندد و رودخانه سفید رود را تشکیل می دهد. مساحت حوضه آن حدود 49291 کیلومتر مربع است و 3.7 درصد آبهای سطحی و زیرزمینی کشور را تامین می کند. تغییرات ارتفاع در این حوضه بین 291-3612 متری باشد. بررسی نقشه زمین شناسی تنوع سنگ ها را در دوره های زمین شناسی از پرکامبرین تا کواترنری را نشان می دهد به طوریکه رسوبات جوانتر در ارتفاعات پایین تر قرار دارند. بررسی آمار هواشناسی سالهای 1997-2007 بیانگر اقلیم های سرد خشک و نیمه خشک در این حوضه است. عمیق بودن بستر رود قزل اوزن کاهش سن رسوبات از ارتفاعات بالا به سمت پایین و کاهش میزان بارش تحت تاثیر ارتفاع زمین بیانگر این است که در طول دوره کواترنری این حوضه بستر سیستمهای شکل زایی مکانیکی با تناوب حاکمیت فرآیندهای ترموکلاستی و کریوکلاستی بوده است. این شرایط سبب ناتعادلی در سیستم ژئومورفیک حوضه قزل اوزن گردیده است که سبب ورود سالانه میلیونها تن رسوب از این حوضه به سد سفید رود شده است. در این تحقیق به منظور بررسی شرایط ناتعادلی و تغییرات سیستمهای شکل زایی در حوضه قزل اوزن از داده های ارتفاعی Aster نقشه زمین شناسی با مقیاس 1:100000 شبکه زهکشی و مشاهدات میدانی استفاده شده است. مساحت برف کنونی بر اساس تصاویر MODIS به کمک شاخص NDSI محاسبه شده است و برفمرز آخرین دوره یخبندان به کمک روش راییت استخراج شده است. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که بیش از 80 درصد حوضه قزل اوزن در دوره وورم در سیستم شکل زایی یخچالی و مجاور یخچالی بوده است که تغییرات فرم منحنی های میزان و نیمرخ های ارتفاعی از وجود سیرکها و دره های یخچالی حکایت می کند. با پایان یافتن آخرین دوره یخچالی وورم، حوضه قزل اوزن دچار ناتعادلی شده است و حجم زیادی از رسوباتی که در دوره یخچالی تولید شده است و شرایط حمل آن فراهم نبوده است، در حال حاضر جابجا و حمل می شوند. این در حالی است که نرخ هوازدگی و تولید رسوب با نرخ فرسایش هماهنگی ندارد. این ناتعادلی علاوه بر تولید حجم زیاد رسوب، بسیاری از حرکات دامنه ای مانند سولیفولکسیون را نیز سبب می شود. بنابر این برای مدیریت بهم پیوسته آب و خاک در حوضه قزل اوزن شناخت دلایل فرسایش و رسوبزایی و به بیان دیگر بررسی تحولات کواترنر ضرورت دارد

کلمات کلیدی:

حوضه قزل اوزن، تحولات کواترنر، مدیریت بهم پیوسته آب و خاک

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/115997>

